

radikalt forum

2022 #1

Radikalt liberalt sedan 1968

Glöm inte allt vi gjorde rätt

Nu när frasen "nu när pandemin är över" upprepas om och om igen stöter jag på en märklig känsla. Jag vill inte att det ska vara över. Jag har en för personlig relation till corona för att vilja släppa taget om det nu. Det känns som att jag förlorar en strid.

Varför är jag så fäst vid corona? Har jag någon närstående som har dött eller lidit av sjukdomen? Nej. Det här är långt mer småaktigt av mig än så. Det känns som att de uppoffringar jag har gjort är på väg att glömmas bort. Framförallt eftersom (det alltför lilla) tabu som var kopplat till att ignorera restriktioner nu är borta. Jag är ingen epidemiolog, men det verkar rimligt att lyfta restriktioner nu. Ändå känner jag en viss sorg. Det känns som att de personer (ofta liberaler) som har skrikit att de minsann tänker klubba trots sossefasciststaten har vunnit medan alla de kvällar då jag och många andra frivilligt höll oss hemma har glömts bort.

Jag minns de första månaderna av pandemin då jag gick min sista termin på gymnasiet och frågan var om det skulle vara över om några veckor eller om några månader. Jag minns att jag såg fram emot att få fira den friheten som vi skulle få tillbaka när pandemin tog slut. Många tröttnade snart på att vänta på att ofriheten skulle ta slut och de valde att fortsätta sitt liv som vanligt så långt det gick. De fortsatte att gå ut för att träffa vänner. Om man sade till dem att man inte ville ses på grund av corona så antog de genast att ens försiktighet berodde på att någon i ens familj tillhörde en riskgrupp. Aldrig kunde de överväga att man frivilligt skulle uppoffra något för att hjälpa en främling.

Det här var trist, men ändå väntat av många unga. Det som gjorde mig oändligt besviken var de många politiskt aktiva liberaler som började prata om att staten skulle ta bort restriktioner så att de skulle få festa. Deras argument var alltså att om det inte skulle finnas några lagar som tvingade dem till det så skulle de minsann inte ta ansvar. För dessa liberaler tycktes plikt bli något stelt, sossigt och religiöst. Det här skakade om min syn på liberal ideologi.

Jag är liberal för att jag tror på människors förmåga att själva ta ansvar. Men det verkar som att många är liberala för att de vill slippa ta ansvar. Visst kan det vara mycket begärt att be någon att frivilligt offra sitt sociala liv för att potentiellt rädda en främlings liv, men av en samhällsengagerad människa väntar jag mig faktiskt den plikt känslan. Det är betydligt sexigare att fstdemonstrera mot en ond förtryckarstat än att sitta-hemma-demonstrera mot en dödlig sjukdom, men jag förväntar mig ändå det senare.

Jag tror att många ungdomspolitikers själviskhet under pandemin kan förklaras av en bredare politisk trend bland unga. Ungdomar blir allt mer intresserade av politiska frågor, men verkar samtidigt mindre intresserade av organisationer och osexig vardaglig politik. Jag tycker mig allt oftare höra att "det här angår mig" eller "det här handlar om våra liv". Folk har blivit vana att göra politik av sig själva och har i det glömt bort att politik också kan handla om att göra gott för främlingar.

Det är klart att vad enstaka tonåringar har gjort för att strunta i folkhälsomyndigheten inte är så viktigt. Vi är ju praktiskt taget barn, och när man är ett barn så gör man dumma saker. Lyxen med tonårssynder är att man får göra dåliga saker som alla sedan är beredda att glömma bort. Men här ligger också kärnan i den smärta jag nu känner, för om man inte behöver komma ihåg tonårssynder, varför skulle man någonsin behöva minnas en tonårsdygd? Varför skulle man någonsin behöva minnas alla de uppoffringar vi frivilligt gjorde i det tysta när vi inte demonstrerade mot pandemilagen?

Carl Sträng
Chefredaktör

Missa inte Radikalt forums nya hemsida!

Läs alla senaste nummer och håll dig uppdaterad om stockholmsliberalismen. Gå in på radikaltforum.se redan idag!

Jo, Nyamko Sabuni, det har visst hänt mycket i svensk sjukvård

I ett nu ökänt klipp från Liberalernas YouTube-kanal, diskuterar Liberalernas förra partiledare Nyamko Sabuni politik tillsammans med Moderaternas Ulf Kristersson, och Tove Lifvendahl från Svenska Dagbladet. På en fråga om sjukvården sade Sabuni att efter 1928 “har det väl inte hänt så mycket revolutionerande med sjukvård”. Förhoppningsvis så har det iallafall hänt någonting sedan 1928. Här kommer ett par saker jag kunde upptäcka från de senaste 94 åren.

Den första kategorin av sjukvård som Sverige varit ledande i jag vill ta upp är “konstgjorda organ”. Alltså olika sätt som en teknisk lösning kan ersätta funktionen som en riktig kroppsdel ska klara av själva. Detta är enligt mig höjden av medicinsk utveckling, där människan inte bara lyckas bota eller åtgärda ett problem, utan helt bygger nya kroppsdelar med avancerade funktioner.

1946 lyckades Nils Alwall från Lunds universitet genomföra en dialys, alltså en ersättning av den rening av blodet som en fungerande njure ska klara av. En stor påse hänger på en stolpe bredvid patienten, vilket blodet flyter igenom för att sedan återgå till kroppen. Ungefär 4000 personer, enbart i Sverige, genomgår en sådan behandling varje år, vilket motsvarar över 3 miljoner människor globalt. Av dessa drabbas ca en fjärdedel av det akuta, livshotande tillståndet, och hade därför med stor sannolikhet inte överlevt.

En annan uppfinning som du säkert har lite bättre koll på, är pacemakern, vilket även den är ett svenskt påhitt. Rune Elmqvist, en uppfinnare även han från Lund, och Åke Senning, en kirurg från Rättvik, var först i världen med den implanterbara pacemakern. Tidigare hade man som hjärtsjuk behövt bära runt en apparat, stor som en genomsnittlig Harry Potter-bok i en väst runt kroppen. Men nu räckte det med en liten tändsticksask i kroppen för att hålla hjärtat igång.

Hjärt- och kärlsjukdomar, tillsammans med njurproblem, står för ungefär 36 procent av alla dödsfall. Mer än var tredje person som dör, dör alltså av något som dessa svenska uppfinningar lindrar eller botar. Sedan uppfinningarna kom har dödsfallen minskat drastiskt inom respektive område, och i takt med förbättringar så minskar dödstalen fortfarande.

För att kunna bedriva sjukvård effektivt behövs såklart sjukhus stora som små, och i Sverige har vi faktiskt världens sjunde bästa sjukhus: Karolinska universitetssjukhuset! Det har varit många turer fram och tillbaka kring sjukhuset, under en period för ett par år sedan kunde man nästan varje dag höra någon Socialdemokrat säga att pengar kastas bort på konsulter istället för att leverera bra vård. De senaste åren har Karolinska utnämnts till bäst i Sverige, bäst i Europa och sjunde bäst i världen. Hantering av pandemin får beröm, köerna till cancervården ligger på låga nivåer och patienter och besökarna är nöjda. Sedan dess har åtminstone jag inte läst en enda kritisk artikel om på ämnet.

Dessa få exempel är bara en del av de många innovationer och förbättringar svensk sjukvård kan stoltsera med sedan 1928. Värt att påpeka också är att Sabunis olyckliga kommentar gällde hela världens samlade sjukvårdsförmåga. Vill man plocka exempel från resten av världen hittar man ett helt artificiellt hjärta, organtransplantationer av olika slag, insulinpumpen, eller norrmannen John Ugelstads DNA-isolator, ifall man råkar hamna i vårt västra grannland av en slump.

Emil Rapp
Gästskribent

Italiensk cykelbana blir min bane

Det är inte sällan jag våndas över Stockholms cykelbanor. När min vardag fylls med irrande turister på Guldbrons cykelvägar, och tomgångskörande bilar som blockerar min väg, är det inte konstigt att jag blir irriterad. Under de senaste dagarna har jag befunnit mig långt bortifrån Stockholms cykelbanor, i landet av vin, pasta och parmesan - Italien.

Mina dagar har jag inte spenderat på en cykel, utan istället har jag, som fotgängare, muttrat bittert över alla galna cyklister som tror att de äger vägen de rullar fram på. Inte har min bitterhet förbättrats av att vi stackars fotgängare dessutom behövt dela på vår gångyta med dessa cyklister. Jag menar såklart inte att alla cykelvägar i Italien är lika dåliga som de i Riva del Garda, likasom alla cykelvägar i Sverige inte är lika bra som de i Stockholm.

Att behöva leka fotgängare under några dagar, i kombination med att behöva väja för cyklister stup i kvarten, har äntligen väckt min kärlek till Stockholms cykelvägar. Visst finns det den där delen på Guldbron, och visst står bilar lite i vägen ibland - men jag behöver iallafall inte dela min cykelbana med vimlande fotgängare stup i kvarten. På många ställen i staden är jag fri att susa ner, eller flåsandes trampa upp för Stockholms alla cykelbanor. Jag tar mig till mina ändamål utan att vara rädd för vilsna fotgängare, och galna bilister. Och visst händer det att jag då och då tänker en svordom för mig själv när jag ser en turist eller bil på min cykelbana, men jag vet iallafall att cykelbanan är till för mig och endast andra cyklister - inte till för en enda fotgängare.

Cecilia Modig
Skribent

Systembolaget och alkoholvanor i pandemitid

På 1400-talet kom sprit till Sverige och blev råmaterial för att tillverka krut. Snart upptäckte man ett annorlunda sätt att förbruka alkohol, nämligen för att bli full. Sverige blev raskt ett land där alla söp. Män, kvinnor och till och med barn drack alkohol. På 1700-talet ville kung Gustav III bara tillåta staten att producera och sälja sprit, men folket ville inte det. Det svenska folket fortsatte att både producera och bruka alkohol. På 1800-talet blev alkoholproblematiken allvarig. Folk började se de negativa effekterna av alkoholen emedan många blev sjuka och oförmögna att arbeta. Ägaren till gruvorna i Falun satte stopp för supandet när gruvarbetarna inte längre var kapabla att arbeta på grund av alkohol. Gruvarbetare hade rätt att bilda företag med exklusiva privilegier att tillverka och sälja spritdrycker, men de fick inte göra vinster själva. Pengarna användes för att förbättra gruvarbetares sociala förhållanden.

Idag är det systembolaget som har monopol på alkoholförsäljning i Sverige. inköspolicyn de har ska medverka till att reducera alkoholens fördärvbringande inflytande i nationen. Systembolaget har som uppdrag att på ett trovärdigt sätt sälja alkoholhaltiga drycker och tillhandahålla bästa service samt att ge kännedom om alkohol och hälsa.

Systembolagets idéer är grundade på kundernas intresse och ett samarbete med dess leverantörer för att utveckla ett varulager som återspeglar Systembolagets värderingar: hänsynsfullhet, kunnsighet, lättfattlighet, hållbarhet (miljö och socialt) och hälsa. De gör detta genom att lägga fram lockande produkter i sina alkoholhaltiga drycker som kan hjälpa till att ebba de skadliga effekterna av alkohol, till exempel alkoholfri och lågalkoholhaltiga valmöjligheter.

Systembolaget gör aldrig reklam. Annonser för vin, sprit och öl i tidningar, tv och andra medier kommer från varumärken eller deras leverantörer. Systembolaget själva bidrar mest med information om sig själva och om riskerna med alkohol och langning. Systembolaget ska inte sälja så mycket som möjligt. Detta skulle strida mot deras samhällsuppdrag som lyder: "Alkoholskadorna blir mindre om alkohol säljs utan vinstintresse. Därför har vi ett viktigt uppdrag från staten: att informera om risker med alkohol samt sälja med ansvar och samtidigt ge bra service". Att tillhandahålla information om sådana ämnen är en av statens uppdrag. Den viktiga skillnaden är att de inte ska marknadsföra eller försöker locka till köp av alkohol

Sven Andrésson, professor på Karolinska institutet samt en av de bakom en rapport om coronas påverkan på alkoholvanor, menar: "Det är två krafter som drar åt olika håll. Pandemin skapar oro, ångest och tristess som kan få fler att dricka mer, som en form av symtomlindring. Åt andra sidan har många drabbats ekonomiskt och har mindre pengar att röra sig med (...) Systembolaget ökade sin försäljning, medan restauranger och livsmedelsbutiker minskade. Sammanlagt ökade den registrerade konsumtionen marginellt, men samtidigt minskade införseln kraftigt". Alkoholkonsumtionen gick ned med 7% totalt under mars och april 2020, jämfört med samma månader året innan. Det betyder att folk valde att köpa hem alkohol istället för att sitta på krogen på grund ut av Folkhälsomyndighetens rekommendationer.

Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin gjorde en prognos om kort och långsida effekter av corona-pandemin. Ökningen i alkoholkonsumtion och intensivkonsumtion har setts framför allt bland arbetslösa, och särskilt män. Att inte arbeta länge kommer att öka risken för farligt drickande senare i livet. Människor som är arbetslösa under den ekonomiska krisen har en högre risk för alkoholrelaterade dödsfall, och Sverige observerade också detta under finanskrisen år 1990 till 1994. Dessutom visar forskning att arbetslösa i Sverige löper högre risk för alkoholrelaterade sjukdomar i framtiden.

Trots att alkoholkonsumtionen förblev relativt oförändrad så förvärrades konsekvenserna av alkoholens konsekvenser under coronapandemin. Systembolaget måste anpassa sig till en ny tid med nya alkoholvanor för att fortsätta att hålla nere alkoholens skadliga inverkan på samhället.

Leedan Kheris,
skribent

radikalt **forum**

Vi är LUF Storstockholms medlemstidning.
LUF brinner för frihet, feminism och
antirasism.

radikaltforum.se

RF